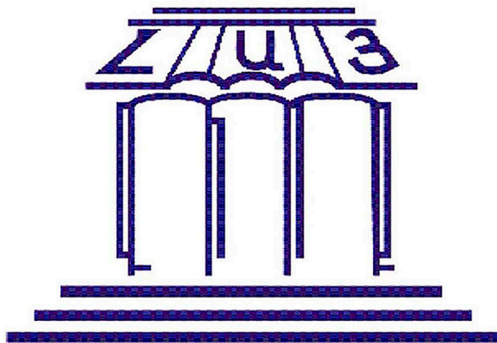

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

• ՅԵՐԻՏԳՐՈՂՆԵՐԻ ՍԵՐԻԱ •

ՈՎՏՅԱՐԻՆԱ ԿԱՐՈՍՅԱՆ

ՅԵՐԳԵՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ
ՅԵՎ ՍԻՐՈ

• ՊԵՏԳՐԱՏ •

891.99

4-33

89/99
4-33

12 MAR 2011
№ 9

№ 9

ՅԵՐԻՏԳՐՈՂՆԵՐԻ ՍԵՐԻԱ

47

ՈԿՏԱԲՐԻՆԱ ՎԱՐՈՍՅԱՆ

Յ.ԵՐԿԵՐ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՅԵՎ ՍԻՐՈ

ՊԵՏՏՐԱՏ

1932

ՅԵՐԵՎԱՆ

1457
91

Պետհրատի Տպարան

Պատվեր 2339 Գլ. 7562 (է) Հր 2283 Տիրամ 3000

Հանձնված է արտադրության 16-ին հունիսի 32 թ.
Ստորագրված է տպագրելու 2-ին Ոգոստոսի 32 թ.

Գ Յ Ո Ւ Ղ Ա Կ Ա Ն

Մտե՛լ եմ ձեր գյուղը, Սոնա՛,
Ձեր գյուղը նորակառույց, շահե՛լ
Ամայի դաշտերն այսօր
Շենացե՛լ, նոր շունչ են առե՛լ:

Հրճվանքե՛վ նայում եմ չորս դիմ՝
Ամեն ինչ նոր է ու հզոր,
Տրակա՛ր, մաշի՛ն, կոլեկտիվ—
Ձեր գյուղն են բոլորե՛լ այսօր:

Հրճվում եմ ու խորհում, Սոնա՛,
Խորհում եմ հին գյուղի մասին.
Գիտե՛մ, վոր կյանքը այնտեղ
Ունայն եր, տանջալի ու սին:

Իսկ այսօր նորակառույց գյուղում
Դու յե՛լ ես գործի անցե՛լ,
Կարող մաշի՛նի կողքին
Նոր թափ ու յեռանդ ես առե՛լ:

Գաղաքից եմ յեկե՛լ, Սոնա՛,
Գաղաքից աղմկոտ, դյուլթիչ,
Քեզ արվառ բարե՛ս եմ բերե՛լ
Ձեր գյուղի բառրակ Համոյից:

Հիմա նա բանվոր ե դառել,
Բանվոր ե հարվածային ու ժիր,
Աշխատում ե թափով առնական
Ու ձուլում արակտորներ դյուղին

Ասում ե՝ թող զգաստ մնա՝,
Թող սիրի մեր կյանքը ջահել,
Սովորի, կարգալ իմանա՝
Ինչ մեր նոր կյանքին ե վայել:

Ձեր դյուղի առավոտն այսոր,
Գերեց ինձ, Սոնա՝, իմ անդին,
Ձեր դյուղը ջահել ե այսոր,
Ձեր դյուղը մոտիկ իմ սրտին:

Հ Ո Կ Տ Ե Մ Բ Ե Ր Յ Ա Ն

Ջա՛ն, Հոկտեմբե՛ր, դովքդ այսոր
Միլիոնների սիրտն ե դերել,
Հրանման հեղքդ այսոր
Վողջ աշխարհն ե հիմքից ցնցել:

Մեր հանգերը շենացել են,
Տրակտորը թեք ե տվել,
Ջրանցքների մոնչույնից
Աճել, տոռալ բերք են տվել:

Գիտե՞ս, այսոր բջուր ու հազար
Տոչոր սրտեր են բաբախում,
Բյուրն ել կարոտ հաղթանակիդ,
Գալիք որվադ գովքն են յերգում

Մեր յերկրի քարն անգամ
Շունչ ե առել, վո՛նց ե խոսում,
Հրակիզված լարերն անգամ
Աշխատանքի յերգ են ասում:

Քշտել ես բաղուններդ, ջա՛ն,
 Կորացրել մեջքդ հաղթանդամ,
 Քրտնաթոր, հարվածային թափով
 Տրակտորի վինտերն ես յուղում:
 Յերբ եզուց դարունը բացվի
 Ու շողա արևն հանդերում,
 Յերբ անձրևը չոր հողը թացի՝
 Ո՛ր, գիտեմ, գիտեմ, ժրաջան պիտ յեղնես
 Արևից ել վաղ,
 Պիտ նստես յերկաթե նժույղիդ մեջքին,
 Պիտ զնդա մաշինդ պողպատ՝
 Կողխոցի հանդերի դռին:
 Իսկ այսոր, դեռ դարուն չեկած,
 Բենդինոտ բլուզը հազիդ,
 Քրտնաթոր դեմքով ժրաջան՝
 Շուղում ես ու սարքում մաշինդ:
 — Տղերք ջան, — դռնում ես հպարտ, —
 Ուժ տվեք, վոր մեր բրիգադան
 Բայլընիկյան զարնանացանին,
 Դաշտերի կուրծքը պատուով՝
 Ուղարկի պողպատյա մաշին:

Իսկ քո բրոնյա դեմքից
 Քրտինքն ե ծորում կաթ-կաթ,
 Ո՛ր, գերված այսոր քո թափից
 Յերգում եմ բաղունդ յերկաթ:
 Թշուռ ե պողպատը կարմիր,
 Կայծեր են սփռվում չորս դին,
 Աշխատում են բաղուններդ
 Սարքում ես ու յուղում ժիր մաշին:

Ա Ե Ֆ Ի Ր Ա

Ձեֆի'րա, թրքուհի աղջիկ,
Մանկության թանգազին ընկեր,
Հենց վոր քեզ տեսա այսոր
Ջարթնեցին անցյալի հուշեր:

Հիշեցի ձեր այդին կրկին,
Հաստարուն թթենին հակա,
Վորի տակ քեզ հետ միասին,
Նստում եյինք՝ գիշերով լուսնկա:

Նստում ու զրուցում յերկար
Նոր կյանքի, կենցաղի մասին,
Հուզվում եր քո սիրտն անդադար
Ու ասում չաղբան դորչ ու հին:

Անիծում եյիր հորդդ կատաղի,
Անիծում եյիր աղաթը ձեր հին,
Վորը կապանք եր դրել
Քո նոր ու ազատ կամքին:

Ձեֆիրա', հինը չես այսոր...
Նոր կյանքը փոխել ե քեզ հիմա,
Բռնել ես նոր ուղին բոսոր՝
Քո կամքը հաստատ ե հիմա:

Ել չկա չաղբան քո ուսին,
Ձեռ քաշել աչքերիդ սուրմա,
Վանեւ ես հինը քեզ ճնշող,
Ձեռ դրել մազերիդ հինա...

Յես ի՞նչպես չհիշեմ այսոր
Ձեր այդին, թթենին հակա
Վորի տակ թաղեցինք միասին
Սև չաղբան ե հուշն յերեկվա...

“XOVI 7103”
“LUA 381”

Յոթը տարի յե, վաղո՛ւ,
 Վոր մենք չենք տեսել իրար,
 Յոթը տարի յե ուղիղ,
 Վոր Կարմիր բանակ մտար:
 Հիշում եմ, կոմյերիտ եյիր դու,
 Կանաչուն չորերը հազիւ,
 Կամքդ հաստատ եր, վաղո՛ւ,
 Իսկ կրճքիդ՝ շողշողուն մի կիմ:
 Հիշում եմ՝ մի որ ժպտերես
 Հաստատուն քայլերով ներս մտար
 Թե՛ մնաք բարով, ընկերնե՛ր,
 Գնում եմ Կարմիր բանակ:
 Տարիներ են անցել, վա՛ղո,
 Տարիներ յերկար այն ուրից,
 Յերբ դու ժպտերես, հպարտ
 Լիաթող հեռացար մեզնից:
 Իսկ այսօր նամակդ եմ ստացել
 Կարդում եմ հրձիւնքով յերկար
 Գրում ես, վոր հիմա արդեն
 Դարձել ես Կարմիր հրամանատար
 Գրում ես՝ կյանքը բանակում
 Տոկուն ե մարտիկի նման,
 Մեր կամքը հաստատ ե այսօր,
 Շարքերը կուռ են, ուղմական:
 Ինչ լա՛վ ե յի՜նել միշտ այսպես,

Մանակցել յեռուն կյանքին,
 Թերթել նոր կյանքն եջ առ եջ՝
 Նվիրվել Կարմիր բանակին:
 Կարդացի նամակդ յերկար,
 Տողերդ շարան առ շարան,
 Աչքերս փայլեցին խինդից
 Գրածդ խոսքերից վառման:
 Ո՛ր, դիտես վորքա՛ն թափ ու խինդ
 Վառ հույզեր դարթեցին իմ մեջ,
 Յերբ թերթեցի նամակդ, վաղո՛ւ,
 Կարդացի հրձիւնքով եջ առ եջ:
 Կարդում եմ նամակդ կրկին,
 Կարդում եմ հրձիւնք անդադար,
 Հիշում եմ՝ կոմյերիտ եյիր դու,
 Իսկ այսօր՝ Կարմիր հրամանատար:

յր
 Կենս պիտ

Առաջնոր ծեղին յես վեր եմ թռչում,
Յերբ քայլերիդ ձայնն ե հնչում աղանջիս,
Դու բարեւում ես և արագ անցնում
Դեպի գործարանն ու հուզում հոգիս:

Յերբ վոր կանգնում ես դադեյահի առաջ,
Արագ և ուժգին անխի՛ն ես շարժում,—
Ո՛ր, նորի՛ց, նորի՛ց ժրաջան աղա՛,
Ի՛մ մատաղ սիրտն ես բերկրանքով լցնում:

Ո՛ր, յես ե՛լ, յես ե՛լ, կոմ յերկառ աղա՛,
Գալիք սրայքարում քեզ հետ կլինեմ,
Առանց ընկճվելու, ինչպես քաջ ռազմիկ,
Քե՛զ հետ միասին սրայքարի կենեմ:

Սրայքարի դաշտում, յերբ վողը հնչի
Ու յերբ վորոտա թմբուկը ուժգին,
Այն պահին յես ել վառնեմ հրացան
Յեւ լիզվածաբերեմ թշնամու ուժին:

Կկապեմ վերքը ընկած ընկերիս,
Չեմ թողնի նրա արյունը հոսի...
Ո՛ր, կենեմ, կենեմ դալիք սրայքարին,
Կլինեմ քեզ հետ, քեզ հետ միասին:

Մ Ո Ս Կ Վ Ա

Փողոցներիդ աչդ յետ ու դեռ,
Ավտոմոբիլներիդ աչդ դալարուն,
Ո՛ր, քաղաք իմ լուսացանցե՛
Բերել եմ յես հաղար վողջույն:

Հագարավոր հուր սրտերի
Թափն ու խինդն ե քո մեջ յետում,
Դու ձուլել ես միլիոններին
Քո բարախուն յերակներում:

Կուռ թեփերդ ես փուկ հալարա
Մեր աշխարհի ալվառ բաշին,
Շունչ ու թափ ես տալիս այսօր
Նրա տեմպին հարվածային:

Այն որերում արևափառ
Յերբ ցընցել ես բաշը հորդուն,
Քո յերակում բարախել ե
Սիրտը մեր մեծ առաջնորդի:

Վորը հեքիդ թափ ե տվել,
Մարտի կանչել միլիոններին,
Վորոնց հեքով վանդուն այսօր
Ղեկն ես դառել խորհուրդների:

Յեւի յետ տօտոր, յերբ քայլում է
Փողոցներով քո յետ ու գետ,
Իմ ականջին միջոտ հնչում է
Կարծես նրա ձայնն անվահեր:

Մի ակնթարթ կանգ եմ առնում՝
Վաճեմ նրա ձայնը հզոր,
Բայց գլուխս եմ խոնարհում —
Հեկեկալ եմ ուզում տօտոր:

Հեկեկոցս խնդ է դառնում,
Յերբ տեսնում եմ շուրջս յետուն
Միլիոններից ու վոչ մեկն ել
Ձի արտառնում ու չի տրամում:

Պատգամներով նրա վաճեմ
Թափ են տալիս իրենց բաղկին,
Վոր կառուցեն, վերաշինեն
Յերկիրը մեր հարվածային:

Նրանց թափից դու ե'լ ժպտուն
Բաշըդ հարատ վերե ցցել —
Դեռ ինչքան ել քեզ պես կանգուն
Նոր Մոսկովներ պիտ վանաչեն:

Դեռ ինչքան ել սողալատա կուռ
Նոր-նոր ուրսեր պիտի ձգվեն
Քո սրտից վառ ու հրահուր՝
Խորհուրդների գծիցը դեն:

Ու աջտեղ ել վորքա՞ն սրտեր
Նորարողքով պիտ բարախեն,
Հեքիդ, թեքիդ բարե բռնած՝
Ջան իմ Մոսկով, բարեի՛ կայ:

ՅԵՐԳ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ և ՍԻՐՈ

ԾՆԱԿԵԼ ԵՄ ԱՅՆՏԵԼ

Ծնվել եմ ախտեղ, փոշոտ որերի մշուշոտ գրկում,
Ուր կեզ արևի ճաճանչներն անդամ թույլ եյին

փայլում,

Ուր բոլոր ու հազար արևի կարոտ

Սրտեր եյին մաշվում,

Աչնան որերի տերևի նման զեղնում ու թռչնում:

Անցած որերի շղթաները սլիքի

Իմ կյանքն են լանտի:

Դարձի, չորացած մորս ստինքների

Կաթն են քամել,

Վարով յես արբած

Գիշեր ու ցերեկ անմեղ շուրթերով

Ծծել եմ անվերջ, ծծել եմ կաթը քաղցր մայրական,

Կաթը՝ ձեռք բերված դառն քրտինքի

Ձեռք կաթիլներով:

Ո՛ր, մայրս չարքաշ մի բանվորուհի,

Գիշեր ու ցերեկ անքուն ու հյուսված,

Ջրոտ ձեռքերով աշխատել ե միշտ՝

Դառն կարիքից հալածված, տանջված,

Լսել ե անվերջ հոտաչանքները

Բյուր, հազարավոր դալով մայրերի,

Վորոնք անարգված տերերի կողմից՝

Գործարաններից դուրս են չպրտվել, —

Լսել ե անվերջ հեկեկանքները

Ուղճ, վտարորդիկ, մերկ մանուկների,

Վորոնք մայրերի փեշերից կախված՝

Մեծ սարխապների դռներն են բախել

Մի կտոր չոր հաց ճարելու համար,

Գիշեր ու ցերեկ արցունքն աչքերին՝

Գթուկյուն խնդրել,

Վորի փոխարեն կուշտ սղորովների

Ջգվանքն են կրել:

Իսկ հայրս, հայրս, դու մեքենայից

Հաշմանդամ դառած,

Կյանքից մոռացված,

Սովից կիսաքաղց՝ անկողին ընկած

Գիշեր ու ցերեկ կյանքի դեմ անուժ սլաքար եր մղում,

Ու աղաչես կյանքը դժվար որերի՝

Իր արևն անդամ բաժին չի թողել:

...Յեվ աղաչես յերկար որերը դժնե,

Որերը միթաք քողով նարուբված՝

Անցել են անվերջ:

Բայց մասսաները կամքով հաղթական

Ձեն լքվել յերբեք,

Վեհ, հուժկու թափով, լմբոտ չարքերով

Վոտքի յեն յերել:

Վոտքի յեն յերել ջրոտ ձեռքերով

— Յրեւու այն դառն որերի փոշին...

Բայց հետո նորից կոտորած ու սով...

Մարտիկներ հազար ծունկի յեն բերվել...

Հոսել ե կարմիր արյուն գետերով,

Հազար բարախուն սրտեր են հանդել:

Բայց ընկածների յեռանդը անմահ,

Հույզերը վաճ՝

Միլիոն սրտերի ուժ ե ներշնչել,

Ձեզ, արշուն տվել,—

Վորոնք միաձուլ, հոծ, կուռ շարքերով,

Գալիք որերի տնեցերով վառված՝

Մարտի յեն յեղել:

Մարտի յեն յեղել ու մարտնչել են մեծ Հոկտեմբերին

Յեւ հաղթանակի դրոշով կարմիր՝

Ամբողջ աշխարհի ծայրերում բոլոր

Ձոնել են թափը այդ վառման որովա:

ՄՆԱԵԼ ԵՄ ԱՅՆՏԵՂ

Մնվել եմ աշտուղ, ուր վառ արևի շողերն են վալել,

Ուր հազար—հազար ժիր բաղուկներ յերգն ե դողանջել,

Գործաբանների շչակները զիլ դործի յեն կանչել,

Ուր բոլոր ու հազար նորարաց սրտեր

Նոր դարնան կանչին ընկեր են դարձել,

Նոր կյանքն են յերգել:

Յեա ել եմ ծծել հյութը նոր կյանքի

Ու վառ արևի ճաճանչները բոլոր,

Յեա ե՛լ եմ անվել այդ վառ որերի արևոտ բովում,

Ուր կյանքը արդեն ճնշված սրտերի համար եր

բացվում:

Մնվել եմ աշտուղ, ուր բոլոր ու հազար

Մատաղ սրտերի վեհ յերգն ե հնչում,

Վորոնք շարքերը տխտանի նման տոկուն են աշտոր,

Վորոնք վեհ կամքը, պողպատի նման,

Պայծառ արևից շողուն ե աշտոր:

Շարքերն այդ կուռ ու բազմամիլիոն,

Ձահել սրտերի յերգը խնդալին,

Ինձ ե՛լ գրկեցին ու գուրդուրեցին

Նոր շնչով արի,

Ինձ ե՛լ շունչ տվին նոր կյանքի համար,

Վոր յեա ել լինեմ մարտիկի նման

Տոկուն ու արի.—

Վորոնք հետ յեա ել

Պողպատի նման ճուլվեցի կյանքին,

Հասակ քաշեցի ու մասնակցում եմ

Նոր կյանքի թափին:

ՍԻՐՈՒՄ ԵՄ ՆՐԱՆ

Մերում եմ նրա հաղթ բաղուկները

Այս վառ որերին,

Վորոնք անընդհատ, դիչեր ու ցերեկ,

Նոր կյանքն ե կերտում.

Վորը աննկուն թափով հաղթական

Անվեհեր, արի՝

Ձի հոգնում յերբեք ե չի վարանում,

Եյլ իր վեհ թափով

Նորկառույց կյանքի անխափ ե շարժում:

Մերում եմ աշտոր բաղուկը նրա,

Արևից կիզված բրոնզե գույնի ճակատը նրա,

Հանդ ու դաշտերում վեհ արտիստի չոր բաշին նստած՝

Յեա պիտի սիրեմ առույգ ու առողջ

Լաշն կուրծքը նրա:

ՅԵՐԳՈՒՄ ԵՄ ԱՅՈՐ

Յերդում եմ աշտոր նորկառույց կյանքի թափը

խնդալին,

Վորը մեզ համար անթիվ նորանոր հույզեր ե ծնել,

Յերդում եմ աշտոր մեղեմաների յերգը ցնծալին,

Վորոնց շաչյունից բոլոր, հաղարարի սրտեր են
դերվել:

Վորոնց զննողը հանդ ու դաշտերին նոր շունչ է տվել:

Ու նոր գյուղացու կուռ բազումներին

Նոր ուժ է տվել:

Յերգում եմ այսօր հանդ ու դաշտերի

Թավ կուրծքը բեղուն,

Վորոնք փոխել են դորդը գունդգուն

Մեր յերկրի վրա,

Վորոնց դորդի տակ մայր հողն է բացել

Կուրծքը լիառատ,

Մնում է ծնում հասկերը բեղուն ու բերքը առատ,

Յերգում եմ այսօր այս մեր վերելքը

Ու թափը վարար:

37.916.

404040.

Октябрина Варосян
ПЕСНИ ТРУДА И ЛЮБВИ

ГИЗ ССР Армени. Ерицани